

Onderzoek naar het voorkomen van grote bosmuis in de Afferdense Bossen

D.L. Bekker

2020.31

Rapport van de Zoogdierverseniging
In opdracht van Staatsbosbeheer

Onderzoek naar het voorkomen van grote bosmuis in de Afferdense Bossen

Rapport nr.:	2020.31
Datum uitgave:	15-11-2020
Status	Definitief
Auteur:	D.L. Bekker
Illustraties:	W. Overman
Kwaliteitscontrole:	M. La Haye
Productie:	Steunstichting VZZ, in rapport vermeld als de Zoogdiervereniging Bezoekadres: Toernooiveld 1 6525 ED Nijmegen Postadres: Postbus 6531 6503 GA Nijmegen Tel.: 024 7410500 secretariaat@zoogdiervereniging.nl www.zoogdiervereniging.nl
Gegevens opdrachtgever:	Staatsbosbeheer P. Debijestraat 64 5963 AG Hegelsom
Contactpersoon opdrachtgever	I. van Westerlaak i.westerlaak@staatsbosbeheer.nl

De Steunstichting VZZ is onderdeel van de Zoogdiervereniging

Dit rapport kan geciteerd worden als:

Bekker, D.L. 2020. Onderzoek naar het voorkomen van grote bosmuis in de Afferdense Bossen. Rapportnummer 2020.31. De Zoogdiervereniging, Nijmegen.

De Steunstichting VZZ, onderdeel van de Zoogdiervereniging, is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van de Zoogdiervereniging; opdrachtgever vrijwaart de Stichting VZZ voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en de Zoogdiervereniging, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	4
2	MATERIALEN EN METHODE	5
2.1	INLOOPVALLEN	5
2.2	RAAILOCATIES	6
3	RESULTATEN	9
4	CONCLUSIE	11
5	BIJLAGES	12
5.1	BIJLAGE 1 - RAAICOÖRDINATEN	12
5.2	BIJLAGE 2 - VANGSTEN	13

1 Inleiding

Staatsbosbeheer heeft de Zoogdierverseniging gevraagd om in een deel van de Afferdense Bossen, waar een aanpassing van hondenloslooproute gepland staat, het voorkomen van grote bosmuis (*Apodemus flavicollis*) te onderzoeken.

Op de onderstaande kaart is de reeds bestaande hondenloslooproute weergegeven als een gecombineerde paars-oranje route. Een deel van de oranje route komt te vervallen en wordt vervangen door de rode, terwijl een deel van de oranje route wordt afgesloten (X).

De voorliggende vraag is of er in de nieuw aan te leggen route grote bosmuizen aanwezig zijn. Dit is een soort met een hoge beschermingsstatus, wat betekent dat wanneer er grote bosmuizen aangetroffen worden hier rekening mee moet worden gehouden in de planvorming.

Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van inloopvallen en heeft plaatsgevonden in de periode 16 t/m 21 oktober 2020. Wesley Overman van de Zoogdierverseniging was uitvoerend.

2 Materialen en methode

Het onderzoek heeft plaats gevonden in de periode 16 t/m 21 oktober 2020. De optimale periode om muizen te vangen is in het najaar, wanneer de populatiedichtheden van kleine zoogdieren het grootst zijn, waardoor de kans om een soort ook daadwerkelijk te vangen maximaal is.

2.1 Inloopvallen

Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van inloopvallen van het type Longworth. Hiermee worden kleine zoogdieren levend gevangen, zodat ze na het vangen weer in vrijheid kunnen worden gesteld.

Het verblijfs gedeelte van de vallen wordt tijdens het vangen gevuld met droog hooi en voer (een graanmengsel, wortel en meelwormen). Het voer heeft een tweeledige functie: enerzijds dient het als lokvoer, anderzijds dient het om de omstandigheden (en overlevingskansen) voor de gevangen (spits)muizen zoveel mogelijk te optimaliseren. Bij een standaard vangsessie, zoals gericht op grote bosmuis, wordt gedurende 2 nachten gevangen (4 controles).

Er is gevangen op 5 vangplekken (raaien), met op elke vangplek 20 vallen, welke paarsgewijs op een onderlinge afstand van ongeveer 10 meter in het veld zijn geplaatst. Door te werken met paarsgewijs geplaatste vallen wordt de kans verkleind dat algemene soorten alle vallen bezetten, waardoor de minder algemene soorten gemist kunnen worden.

Voordat begonnen is met vangen, hebben de vallen eerst drie nachten in het veld gestaan met geblokkeerd vangmechanisme, zodat de muizen aan de aanwezigheid van de vallen konden wennen (prebaiten). Daarna zijn de vallen op scherp gezet en vervolgens vier keer gecontroleerd: twee maal 's ochtends en twee maal 's avonds, met tussenpozen van ongeveer 12 uur.

Van alle gevangen kleine zoogdieren is soort, vangplaats en vangdatum genoteerd, waarna de dieren weer zijn losgelaten.

Bij dit onderzoek zijn de vallen uitgezet op vrijdag 16 oktober, op scherp gezet op de morgen van maandag 19 oktober en uit het veld gehaald na de laatste (4e) controle in de ochtend van woensdag 21 oktober 2020.

2.2 Raailocaties

De 5 raaien zijn uitgezet langs de nieuw geplande route-delen (zie kaart: raai 1, 2, 3, 4 en 5)

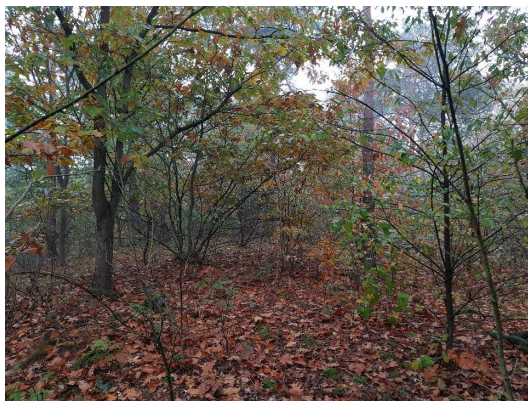
Van elke raai zijn steeds foto's genomen en is er een korte beschrijving gemaakt.

Raai-1. Gemengd bos (voornamelijk Amerikaanse eik en den) op helling met matig veel ondergroei.

Raai-2. Bosrandje met oude kapvlakte aan de ene kant en de weg en boerenland aan de andere kant. Op de kapvlakte beginnen weer wat kleine boompjes te ontwikkelen en wat grotere dennen zijn blijven staan. Rand bestaat voornamelijk uit inlandse eik en den.

Raai-3. Gemengd bos op helling met voornamelijk den en Amerikaanse eik. Lokaal veel ondergroei van jonge struiken.

Raai-4. Gemengd bos op helling met voornamelijk den en Amerikaanse eik. Lokaal veel ondergroei van jonge struiken.

Raai-5. Gemengd bos met den, inlandse eik, Amerikaanse eik en berk. Tamelijk veel ondergroei. Bemoste bodem met af en toe wat varens.

3 Resultaten

In geen van de vijf raaien is de grote bosmuis aangetroffen. De gevangen soorten zijn: gewone bosmuis (*Apodemus sylvaticus*), rosse woelmuis (*Myodes glareolus*) en wezel (*Mustela nivalis*).

raai	Soort	aantal	opmerking
1	gewone bosmuis	1	
2	rosse woelmuis	3	
2	gewone bosmuis	1	
2	Wezel	1	
3	gewone bosmuis	3	
3	rosse woelmuis	1	
4	gewone bosmuis	1	kleurafwijking
5	geen vangsten	--	

Raai 5 heeft geen muizen opgeleverd, maar bij bijna iedere controle zijn hier reeën gezien.

Vangsten van wezel en rosse woelmuis.

Vangsten van gewone bosmuis, waarvan één met een kleurafwijking.

4 Conclusie

Aangezien er geen grote bosmuizen in het onderzoeksgebied zijn aangetroffen, hoeft er tijdens de werkzaamheden in het gebied geen rekening te worden gehouden met deze soort en kan de geplande aanpassing van de hondenloslooproute zonder problemen uitgevoerd worden.

Het feit dat er tijdens dit onderzoek geen grote bosmuizen zijn aangetroffen, betekent niet automatisch dat de soort niet in andere delen van de Afferdense bossen aanwezig is. De kans hierop wordt op dit moment echter klein geacht, omdat er uit de wijde omgeving geen waarnemingen bekend zijn. In de toekomst zou deze situatie zeker kunnen veranderen, aangezien de soort zich westelijk uitbreidt in een groot deel van het grensgebied met Duitsland.

5 Bijlages

5.1 Bijlage 1 - raacoördinaten

Raainummer	Valnummer	x_coord	y_coord	Raainummer	Valnummer	x_coord	y_coord
1	1	199446	405616	4	1	199449	405949
1	2	199451	405623	4	2	199463	405960
1	3	199457	405632	4	3	199468	405949
1	4	199460	405637	4	4	199478	405950
1	5	199463	405646	4	5	199488	405948
1	6	199469	405652	4	6	199498	405945
1	7	199473	405661	4	7	199508	405950
1	8	199475	405668	4	8	199518	405953
1	9	199485	405681	4	9	199524	405944
1	10	199473	405693	4	10	199533	405954
2	1	199405	405659	5	1	199625	405958
2	2	199395	405667	5	2	199636	405949
2	3	199391	405677	5	3	199645	405940
2	4	199393	405695	5	4	199651	405932
2	5	199395	405701	5	5	199656	405931
2	6	199399	405711	5	6	199662	405928
2	7	199404	405721	5	7	199674	405929
2	8	199403	405731	5	8	199686	405936
2	9	199399	405739	5	9	199692	405944
2	10	199395	405748	5	10	199695	405950
3	1	199354	405977				
3	2	199362	405981				
3	3	199372	405970				
3	4	199379	405968				
3	5	199388	405968				
3	6	199397	405965				
3	7	199409	405959				
3	8	199419	405964				
3	9	199426	405958				
3	10	199444	405968				

5.2 Bijlage 2 - vangsten

raai	val	controle	datum	soort	nieuw?	opmerking
1	3	4	21-10 ochtend	gewone bosmuis	ja	
2	3	1	19-10 avond	rosse woelmuis	ja	
2	3	2	20-10 ochtend	rosse woelmuis	ja	
2	3	3	20-10 avond	rosse woelmuis	nee	
2	10	3	20-10 avond	rosse woelmuis	ja	
2	3	4	21-10 ochtend	gewone bosmuis	ja	
2	3	4	21-10 ochtend	rosse woelmuis	nee	
2	4	4	21-10 ochtend	wezel	ja	
3	1	2	20-10 ochtend	gewone bosmuis	ja	
3	10	2	20-10 ochtend	rosse woelmuis	ja	
3	5	3	20-10 avond	gewone bosmuis	ja	
3	4	4	21-10 ochtend	gewone bosmuis	ja	
3	5	4	21-10 ochtend	gewone bosmuis	nee	
3	10	4	21-10 ochtend	rosse woelmuis	nee	
4	1	4	21-10 ochtend	gewone bosmuis	ja	kleurafwijking; zie foto's.
5	--	--	--	--	--	